

Pilot visitatietraject vier basisscholen

‘Jij komt bij mij, ik kom bij jou, en we leren van elkaar’

Tekst
Helga van Kooten

Nieuwsgierig naar wat het directienetwerk regio Midden-Nederland voor jou kan betekenen? Mail naar Nienke Daniëls van de VBS Helpdesk via helpdesk@vbs.nl

Hoe houd je als eenpitter je blik scherp? En hoe haal je feedback je school binnen? Het directienetwerk regio Midden-Nederland van VBS besloot een pilot op te zetten met vier scholen die elkaar gingen visiteren. ‘Het voelde als een cadeautje.’

‘We wilden geen inspectieonderzoek oude stijl, zegt Madelon Nawijn, directeur van Jenaplan-school Klavertje 4 in Oudewater. ‘Zo’n onderzoek waarbij je een checklist afwerkt. De insteek van onze onderlinge visitaties is ontwikkelingsgericht en positief. Door met elkaar in gesprek te willen gaan we de kwaliteit van ons onderwijs omhooghalen. Ik kom bij jou, jij komt bij mij, en we leren van elkaar.’ Nawijn zit achter haar bureau in de directiekamer. Tegenover haar heeft Hanneke Vermunt plaatsgenomen, directeur-bestuurder van de Comeniuschool in Zeist. Samen praten ze over de pilot waarin vier basisscholen binnen het directienetwerk regio Midden-Nederland van VBS elkaar visiteren. (zie kader voor alle scholen die meededen aan de pilot). Het idee voor de pilot ontstond toen zich tijdens een regiobijeenkomst een gesprek ontvouwde over de vraag hoe je er als eenpitter voor zorgt dat je feedback krijgt en je blik tegelijk naar buiten gericht blijft.

Kijkwijzer

Vermunt: ‘De eerste vraag was: vogelen we zelf uit hoe we dit gaan doen of schakelen we een externe deskundige in? Toen hebben we Els van Elderen gevraagd, zij heeft een onderwijsadviesdienst. Zij is met ons in gesprek gegaan – over onze uitgangspunten, over het doel – en heeft toen een opzet gemaakt. Na overleg met het netwerk hebben we besloten de visitaties zelf uit te voeren, dus zonder externe erbij.’

‘Vooral omdat we juist met elkáár in gesprek wilden gaan,’ zegt Nawijn.

Vermunt: ‘We dachten: als we constateren dat we tekortkomen of dat we bepaalde dingen niet durven aan te kaarten omdat we elkaar kennen, kunnen we het altijd nog anders gaan doen.’

Als basis voor de visitaties kozen de vier schooldirecteuren voor Goed Worden, Goed Blijven (GWGB) van de PO-Raad, dat zou dienen als kijkwijzer. Verder spraken ze af dat elke school voor de visitatie zijn eigen thema, zijn eigen onderwerp zou bepalen. Voor onderwerpen die buiten het GWGB-kader vallen, zou de te visiteren school zelf een kijkwijzer moeten ontwikkelen. Nawijn: ‘Een zelfevaluatie is een essentieel onderdeel van het proces. Daarmee activeer je je team al en kun je tijdens de visitatie nog gericht kijken. Aan de visitatie moet dus altijd een zelfevaluatie voorafgaan.’

Pilot met vier scholen

Welke scholen doen mee aan de visitatiepilot van VBS?

- H.J. Piekschool in Wageningen. Eerste school die werd gevisiteerd, in het najaar.
- Klavertje 4 in Oudewater. Tweede school die werd gevisiteerd, in februari.
- Comeniuschool in Zeist.
- G.J. van den Brinkschool in Wageningen.

Hanneke
Vermunt (links)
en Madelon
Nawijn (rechts)

Inspirerende dag

De H.J. Piekschool was als eerste aan de beurt. Er werd gekozen voor een brede invalshoek, omdat er een bezoek van de onderwijsinspectie aan zat te komen. Het Klavertje 4, als tweede aan de beurt, koos voor het thema directe instructie. Er waren drie onderzoeksvragen: activeren leerkrachten de voorkennis, checken ze of de leerlingen de instructie hebben begrepen en maken leerlingen gebruik van elkaars kwaliteiten? 'Het waren twee compleet verschillende scholen,' zegt Vermunt. 'Van de eerste keer hebben we geleerd dat de onderzoeksvragen heel helder moeten zijn.' Nawijn: 'Het staat of valt met de voorbereiding. Je hebt er meer aan met smallere onderzoeksvragen, ook omdat je maar beperkt de tijd hebt. En vraag vooral door. Wat bedoel precies? Hoe zit dat dan? Daarom is het ook handig om een vaste voorzitter en vaste secretaris te hebben - die zullen daar dan bedreven in raken.' Vermunt: 'Het was een enorm inspirerende dag, ook als observant. Zo'n bezoek zet je aan het denken over je eigen organisatie.'

Bijvangst

Nawijn: 'Uit de visitatie kwam naar voren dat er tussen de leerkrachten best wat verschillen bestaan. We kunnen betere afspraken maken hoe we de leerlingen instrueren, want we willen dat er een gemene deler is: zó doen we dat op deze school. Dit was een mooie manier om het onderwerp open te gooien en ook om de manier van instrueren te kunnen vergelijken.' Vermunt tegen Nawijn: 'Het voelde als een cadeautje dat ik zomaar een dag kon rondlopen in jouw school.' Nawijn: 'Ik vind het zelf leuk dat niet alleen de directeur meegaat, maar ook

een leerkracht of intern begeleider, afhankelijk van je onderzoeksvraag. Als eenpitter naar een andere school gaan is niet zo vanzelfsprekend, dat is leuk om te doen. De bijvangst is dat je investeert in je netwerk. Doordat je bij elkaar op bezoek komt en je kwetsbaar durft op te stellen, verdiept je de band. En dat werpt z'n vruchten af. Als ik nu ergens mee worstel, is de drempel veel lager om Hanneke even te bellen, want we hebben elkaar gezien.'

De pilot is nu afgerond. Binnen het regionetwerk Midden-Nederland kunnen scholen zich voor het visitatieproject aanmelden. Daarna is het de bedoeling dat er groepjes van drie of vier scholen ontstaan en dat elke school een of twee keer per jaar wordt geïnspecteerd. 🍀

Zeven tips voor een gestroomlijnde visitatie

Hoe zet je als groep scholen een visitatie op en hoe haal je er zo veel mogelijk uit? Zeven tips die bij de pilot kwamen bovendrijven:

- Zorg voor een strakke organisatie.
- Stel binnen je visitatiegroep een vaste voorzitter en vaste notulist aan.
- Bak de onderzoeksvragen duidelijk af.
- Stel voor de visitatiedag een rooster op, zo weet iedereen precies wanneer hij of zij waar moet zijn.
- Ruim tijd in voor een gezamenlijk startmoment in de ochtend.
- Stem als leerkracht de les af op de observatiemomenten.
- Koppel de bevindingen terug naar de leerkrachten.